

Bezva třída

Obsahové schéma strukturovaného dramatu
na téma integrace dětí s odlišnostmi

Fórum pro prožitkové vzdělávání, z.ú

Finančně podpořeno Nadací České spořitelny

2024

Anotace

Jak se cítí ten, kdo se od většiny něčím odlišuje? Jak ho ovlivňují těžkosti, které si s sebou do nového prostředí případně přináší ze svého domova. Jakou zátěž pro něj představuje to, že je mimo své bezpečné prostředí, na které je zvyklý. Co nejvíce postrádá a v jakých okamžicích se cítí nejhůře?

A také naopak, jaké to je mít najednou jednoho nebo více nových spolužáků, kteří mluví jiným jazykem, chovají se často odlišně, než na co jsme zvyklí a bývají v řadě případů buď velmi uzavření nebo někdy naopak i agresivní? Jak takovým dětem pomoci při jejich začlenění do kolektivu a jak se snažit omezit stresující situace, které mohou tento proces provázet?

Strukturované drama na téma nefunkčních vztahů ve třídě. Cílem je podpořit soudržnost a sounáležitost dětí z rozdílných kulturních i jazykových prostředí. Prožitkem třídu dovést k tomu, že právě jejich různorodost a rozdílné motivace k učení mohou pomoci celému kolektivu, posílení jednoty třídy následně pomůže každému jednotlivci, který se ve třídě bude cítit natolik bezpečně, že může dále rozvíjet své schopnosti a dovednosti.

Určeno pro žáky 5. až 9. tříd základních škol. Časová dotace programu je 90 minut bez přestávky.

Forma programu

Jedná se o interaktivní edukativní představení ve formě strukturovaného dramatu realizované dvěma lektory přímo v prostředí dané třídy. Snahou je využít výhody místa, které děti důvěrně znají a cítí se v něm bezpečně, aby ztratily případný ostych se do programu zapojit. Lektori také díky tomu mohou snáze pracovat s již existujícími sociálními vazbami mezi dětmi.

Cíle programu

- Pomoci českým dětem lépe pochopit situaci spolužáků z odlišných prostředí
- Pomoci nově příchozím či málo integrovaným dětem mluvit o svých potřebách a pocitech
- Ukázat pedagogům názorným způsobem možnosti prožitkových vzdělávacích technik pro řešení obtížných situací s jejich žáky

1. Rozehřátí k tématu

ČASOVÁ DOTACE: 10 minut

POPIS AKTIVITY: Lektor nejprve vysvětlí pravidla. Všichni se rozprostřou po místnosti, tak aby nikde nebylo žádné hluché místo a zároveň aby kamarádi netvořili shluky. Každý účastník si mezi svými spolužáky vybere jednoho, který bude „kazičem dobré nálady“ a který se k němu během celé aktivity nesmí přiblížit. Nikdo ale nikomu nesdělí, koho si tajně vybral. Na pokyn lektora se všichni začnou pohybovat po místnosti tak, aby byli neustále co nejdále od svého vybraného „kaziče nálady“. Chvilí se takto pohybujeme po prostoru. Po chvíli lektor hru zastaví a přidá novou instrukci. Každý si vybere tajně ještě jednoho spolužáka, který bude jeho „dobrých ochráncem“. Tento ochránce nás chrání před kazičem dobré nálady a to tak, že během aktivity se snažíme, aby mezi námi a kazičem byl právě „dobrý ochránce“.

Lektoři shrnou aktivitu s dětmi už posazenými v kruhu:

- Jak jste se při aktivitě cítili? Jaký byl rozdíl mezi prvním a druhým zadáním?
- Všimli jste si během hry, kdo si vás vybral za „kaziče nálady“ a pro koho jste byli „dobrým ochráncem“?
- Stává se vám někdy, že máte dobrou náladu a nějaký „kazič“ vám ji úplně změnil k horšímu?
- Kdo myslíte že ovládá vaše emoce? Jste to vy, nebo nějaký „kazič“?
- Zamyslete se nad tím, jestli máte ve třídě takové „kaziče nálady“. Neříkejte jejich jména, jen se nad tím zamyslete. Není možné, že jste takovým kazičem sami? Nebo si spíš o sobě myslíte, že jste „dobrým ochráncem“ dobré nálady ve třídě?

2. Bezva třída

ČASOVÁ DOTACE: 15 minut

POPIS AKTIVITY: Společně s lektory uděláme v kruhu brainstorming na téma „bezva třída“. Jak by měla vypadat třída, do které bych se každý den těšil, ve které bych zažíval každý den legraci, ve který bych se cítil bezpečně, ve který bych se učil s lehkostí a radostí. Zkusíme se teď pohybovat na poli reálných možností. Tedy zaměříme se na to, čím my sami eventuelně můžeme pomoci zejména v oblasti vztahů ve třídě. Nemůžeme tedy vymyslet společnou cestu do Ameriky (i když i o tom by se dalo uvažovat, pokud umí třída vážně táhnout za jeden provaz a má nápady, které umí dotáhnout do konce), ani nemůžeme zrušit učení.

Lektor jednotlivé oblasti napíše na tabuli či flipchart:

- Moje pocity v bezva třídě
- Moje aktivity v bezva třídě
- Vlastnosti a chování mých spolužáků a učitelů v bezva třídě

Lektoři vedou děti k přemýšlení na jejich návrhy. Jsou jejich návrhy reálné? Když očekávám něco od druhých, jsem sám schopen se chovat tak jak to od nich chci? Co konkrétního můžeme společně udělat pro to, abychom se do školy každý den těšili?

3. Eliščino trápení

ČASOVÁ DOTACE: 10 minut

POPIS AKTIVITY:

Lektor v roli Elišky:

„Co se tady děje? Proč na mě všichni tak divně koukají? Vidím, že se od včerejška něco změnilo, jenže nevím co? Všimla jsem si, že když jsem šla ráno do třídy a procházela jsem okolo Jany, Petry a Tamary, tak všichni zmlkli a jen na mě zírali. A když jsem se před dveřmi do třídy otočila, všichni měli hlavy u sebe a něco si špitali.

Proč mám pocit, že něco nevím?! Něco, co se ale evidentně týká mě! Možná jsem něco udělala, jenže co?

Nebo že by si snad mysleli, že mám já něco společného s tím Tamary ztraceným prstenem? Ale o tom přece já vůbec nic nevím! A Tamaře to přeci musí být úplně jasné. Vždyť jsme přece kamarádky. Ale teda ráno to bylo hrozné, jak se na mě dívala. Chce se mi z toho brečet.

Jenže co s tím mám teď dělat?“

Lektoři společně s dětmi rekapitulují, co se z monologu Elišky dozvěděli. Jak se Eliška cítí, co se jí asi stalo. Zažil někdo z dětí někdy, že měl pocit, že si o něm někdo povídá a on neví co? Jaký to je pocit?

4. Eliščiny situace v živých obrazech

ČASOVÁ DOTACE: 30 minut

POPIS AKTIVITY: Lektoři rozdělí děti do čtyř skupin. Dvě skupiny budou mít za úkol udělat živý obraz, ve kterém je Eliška s Tamarou a dalšími spolužáky v situaci, kdy mezi ně vstoupilo nějaké nedorozumění, kdy se jedna druhé vzdálili, je mezi nimi nějaký problém. Druhé dvě skupiny mají za úkol vytvořit živý obraz situace, kterou by si Eliška moc přála, ale neví, jak toho dosáhnou. Tedy nějakou situaci, kde si holky vzájemně notují.

Každá skupina pracuje na svém zadání, za pomoci lektorů.

Skupiny předvedou své obrazy a lektori s nimi pracují dle momentální situace., například:

- Pozorování obrazů a popisování toho, co vidíme. Emoce, titulkování, kdo je tady smutný, komu není dobře, kdo naopak se cítí silný apod.
- Necháváme děti za postavy promluvit větu, slovo, případně zvířecí zvuk
- Necháme do obrazu vstoupit někoho z diváků, který má za úkol situaci výrazně proměnit
- Rozehrání obrazů do improvizace

5. Jak můžeme Elišce pomoci

ČASOVÁ DOTACE: 15 minut

POPIS AKTIVITY: Děti necháme rozdělené v původních čtyřech skupinách. Každá skupina má nyní za úkol vymyslet, co by Elišce v její situaci mohlo pomoci. Chvilku o tom ve skupině diskutují.

Poté si lektor v roli Elišky sedne na židli uprostřed a okolo něj se střídají jednotlivé skupiny a předkládají jí své návrhy. Mohou vstupovat do různých rolí, například spolužáků, učitelů, rodičů apod.

To znamená, že je důležité dětem dobře vysvětlit zadání. Nejdříve vymyslí, co by Elišce mohlo pomoci a pak vymyšlenou pomoc převedou do improvizace, kdy sami vstoupí do vymyšlených rolí a v nich k Elišce promlouvají se svými návrhy. Lektor v roli Elišky adekvátně reaguje.

6. Společná reflexe

ČASOVÁ DOTACE: 10 minut

POPIS AKTIVITY: Lektori v kruhu společně s dětmi reflektují společně strávený čas. Ideálně s přítomným třídním učitelem. Vedeme děti k reflexi toho, jakým způsobem vzájemné pomlouvání ve třídě ovlivňuje celou třídu i to, jak se v ní cítíme. Co můžeme dělat pro to, aby ve třídě pomluvy nebyly. Dá se některý z nápadů, který vám přišel během společné práce, použít i pro vaši třídu? Chtěli byste společně na tom zapracovat? Co by vám zlepšení vztahů ve třídě přineslo? apod.